

Figur. Försäljning av antibiotika för djur i Sverige uttryckt som mg aktiv substans per populationskorrektionsenhet (PKU). PKU motsvarar ungefär den sammanlagda levandevikten av djur i ett land i kilo. Data för 2010-2015 är något osäkra på grund av ett visst bortfall. Detta markeras med ljusare färg. Källa: Swedres-Svarm 2018

Försäljning av antibiotika för djur

I Sverige är antibiotika för veterinärmedicinskt bruk receptbelagda. Läkemedlen ges till enskilda djur som injektioner, tabletter eller lokalbehandling, men också till grupper av djur i fodret eller dricksvattnet. I många länder används antibiotika utan veterinärmedicinska skäl i foder för att öka djurens tillväxt. Detta förbjöds i Sverige 1986 och inom EU år 2006.

Brister i statistiken

Efter omregleringen av apoteksmarknaden 2009 så har det under ett par år varit problem med bortfall i statistiken. Troligen är det i första hand injektionsprodukter som berörts. Från och med 2016 bedöms statistiken vara lika komplett som den var före 2010.

För 2017 har endast data gällande den totala försäljningen för användning till djur kunnat tas fram. Därmed kan inga mer detaljerade analyser göras för 2018.

Statistiken år 2018

Under 2018 såldes totalt 10 042 kilo aktiv substans av olika antibiotika för veterinärmedicinskt bruk. Försäljningen av antibiotika för djur har minskat med cirka 70 procent sedan början av 1980-talet (figur). Mer än hälften av försäljningen är idag vanligt penicillin, främst produkter för injektion. Penicillin används framförallt för behandling av nötkreatur, grisar och hästar. Användning av kombinationer av sulfa och trimetoprim är också vanligt.

Försäljningen av produkter för behandling av djurgrupper via foder eller vatten har minskat kraftigt över tid (den gula delen av staplarna i figuren ovan). Idag utgör antibiotika för sådan behandling mindre än 10 procent av den totala försäljningen. Främst är det grisar som kan behöva behandlas på detta sätt. Exempel på antibiotika som används i foder eller vatten är tetracykliner, makrolider och pleuromutiliner.

Försäljningen av fluorokinoloner har minskat sedan veterinärers rätt att förskriva dessa begränsades 2013 (Tabell motstående sida).

Tabell. Försäljning i Sverige av antibiotika för behandling av djur, kilo aktiv substans.

	1984	1990	1995	2000	2005	2010	2017	2018
Tetracykliner	12 955	4 572	4 968	1 754	1 562	1 115	521	515
Penicillin	4 786	7 414	9 037	8 254	7 571	7 546	5 940	5 848
Aminopenicilliner	714	738	928	852	911	907	640	678
Cefalosporiner	2			315	1 009	575	210	187
Aminoglykosider och polymyxiner	5 608	2 539	1 342	797	762	557	357	351
Trimetoprim & sulfa	4 511	2 782	2 466	2 728	2 972	2 355	2 004	1 727
Makrolider & linkosamider	887	1 398	1 975	1 352	1 080	739	514	578
Fluorokinoloner		84	200	156	184	148	26	29
Övriga antibiotika	1 686	10 516	2 719	871	338	174	99	129
Antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte	19 400							
Totalt	50 549	30 274	24 524	17 079	16 389	14 117	10 310	10 042

Internationell jämförelse

Den Europeiska läkemedelsmyndigheten sammanställer och rapporterar statistik över försäljning av antibiotika för djur i olika EU- och EEA-länder. Skillnaderna mellan länder är mycket stora. Sverige, Norge och Island har de lägsta siffrorna. I många länder är medicinering av hela djurgrupper via foder eller vatten mycket vanligare än i Sverige.

Sverige och övriga nordiska länder utmärker sig också genom att penicillin är det antibiotikum som dominerar. Penicillin har ett smalt spektrum och har därför en begränsad påverkan på resistensläget. I många andra länder är istället tetracykliner, som har ett brett spektrum, vanligast.

Mer information om statistik från andra länder finns i faktabladet "Antibiotika och djur i EU".

Kommentar till statistiken

Användningen av antibiotika för djur i Sverige är internationellt sett låg och antibiotikaresistensläget är gynnsamt. Det goda läget är resultatet av många års arbete med fokus på att förebygga sjuklighet. Nära samverkan mellan myndigheter, akademi, organisationer och djurägare gör att känd kunskap kommer till användning i praktiken.

Källor: Swedres-Svarm 2018. Use of antimicrobials and occurrence of antimicrobial resistance in Sweden.

Folkhälsomyndigheten & SVA; Swedres-Svarm 2018. Use of antimicrobials and occurrence of antimicrobial resistance in Sweden. Folkhälsomyndigheten & SVA; Sales of veterinary antimicrobial agents in 30 European countries in 2016, European medicines agency.